Nederlandsche Mycologische Vereeniging
Mededeelingen.
4 (April 1913)

P
Biol.
N

MEDEDEELINGEN

:: VAN DE ::

NED. MYCOLOGISCHE
:: VEREENIGING ::

IV.

APRIL 1913.

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

334049 B
9. 12. 36.

MEDEDEELINGEN VAN DE NED. MYCOLOGISCHE VEREENIGING.

No. IV. APRIL 1913.

JAARVERSLAG 1911—1912.

De jaarvergadering der Mycologische Vereeniging werd den 21sten October 1911 te Arnhem gehouden; men had met de vergadering een tentoonstelling te Arnhem willen verbinden, welk plan echter door het droge weer gedurende zomer en herfst mislukte.

De paddenstoelengroei is ook in den laten herfst van 1911 gering gebleken, zoodat er weinig ingevulde lijsten van consuls en andere medewerkende leden inkwamen. Een overzicht over den eigenaardigen zwammengroei in verband met den drogen zomer, is door Mej. Cool in *De Levende Natuur* gegeven.

De Vereeniging is nog klein en er moest dit jaar wat propaganda gemaakt worden. Daarvoor werd een brochure „Een en ander over Paddenstoelen" uitgegeven en aan de leden verzonden en bovendien tegen *f* 0.75 verkrijgbaar gesteld.

De heer Des Tombe, die vrijwillig de zorg voor de collectie op 't Rijks Herbarium op zich had genomen, moest dit werk opgeven bij zijn aanstelling aan het Zaadcontrôle-station te Wageningen. Bovendien kon hij om dezelfde redenen geen Consul van Zuid-Holland meer blijven. Evenwel bleef hij zitting houden in de technische commissie.

De heer Van der Lek, welke reeds geruimen tijd veel moeite en tijd aan de collectie had gegeven, bleef dit gedurende het laatste jaar doen. Er zijn tal van aardige vondsten ingezonden, en een en ander door den heer Van der Lek gesorteerd, vergeleken, gefotografeerd. Kortom hij is begonnen een verzameling samen te stellen.

Daar het bestuur gaarne wat meer de aandacht wilde vestigen op de collectie verzocht het den consuls dit voorjaar in Leiden samen te komen, hetgeen dan ook plaats had. Te dier gelegenheid was in het nieuwe Rijks Herbarium de collectie uitgestald.

Dr. Goethart verklaarde zich tevens bereid de collectie een paar weken ten toon te stellen voor het publiek. De praeparaten en talrijke goedgeslaagde photo's hadden veel belangstelling.

Tegelijkertijd verscheen „Mededeelingen III", waarin de heer Van der Lek een en ander over de collectie mededeelde.

Het ledental bedroeg in het vorig jaar 163, in het afgeloopen jaar 156.

Officiëele excursies hadden niet plaats.

Uit een aantal inzendingen aan het Rijks Herbarium blijkt echter, dat er met ijver gezocht wordt. 't Aantal zendingen kan echter nog grooter worden.

JOH. WESTERDIJK.

VERSLAG VAN DE MYCOLOGISCHE EXCURSIE,

gehouden te Hulshorst van 6—9 September 1912.

ZOO elk jaar, inplaats van de gebruikelijke Consulsvergadering, eene excursie in de verschillende streken van ons land en er is kans dat we na een jaar of vijf beginnen kunnen aan het samenstellen van een determineerboek voor onze „Nederlandsche paddenstoelen!" Alzoo spraken de heeren Meulenhoff en Meulemeester uit Zwolle, resp. lid v/d technische commissie en consul voor Overijsel, na afloop van de exursie van 6—9 Sept. jl., waarvoor zij het initiatief genomen hadden om verschillende district-consuls op te roepen tot het houden van een drie-daagsche excursie in de omstreken van Harderwijk. Zeer veel moeite hadden zij zich getroost, deze excursie voor te bereiden.

Al de aanwezige plaat- en determineerwerken, behalve de door Teylers welwillend afgestane deelen van Sowerby's Coloured „Figures of English Fungi" benevens Microscoop en wat dies meer zij, waren door hen afgestaan en in Harderwijk in Hôtel Kamm gestationeerd. Zeer jammer was het dus, dat zelfs ijverige paddenstoelen-consuls zich door slecht weer lieten afschrikken en maar twee collega's, de heer Bouwman uit Utrecht en ondergeteekende, zich daar bij hen kwamen aansluiten om gedurende enkele dagen zich met hart en ziel aan de studie der zwammen te wijden.

Het terrein van onderzoek waren de Hulshorster-, Essenburger- en Leuvenumsche bosschen, prachtterrein van loof- en naaldhout, zoowel wat de Mycologie als het natuurschoon betreft. Toch viel de kwantiteit van zwammen, die verzameld en na determinatie opgestuurd werden naar 's Rijks Herb. te Leiden, niet mee, gerekend naar den enormen regenval van dezen zomer. De geslachten Russula, Lactarius, Boletus en Cortinarius waren 't sterkst vertegenwoordigd. Zoo was de paddenstoelenflora der naaldbosschen vrij eentonig: bol. bov. en varieg, polystictus perennis en de hydnum-soorten imbr. cyath. en velut., benevens een gele vrij zeldzame tricholoma-soort: trich. luridum. In de loofbosschen kleurde

overal de sprookjeszwam, Amanita muscaria, in sierlijke groepjes staande. De Hulshorster bosschen gaven een Clavaria-laantje bezaaid met de wel een kwart M. in omtrek zijnde goudgele Clav. formosa.

Bijna 140 verschillende soorten werden verzameld en hieraan werd op beide dagen tot na middernacht gedetermineerd en konden, dank zij de vele plaat- en determineerwerken, zelfs de zoo moeilijk te bepalen bruinsporige zwammen worden thuisgebracht.

De volgende soorten werden op deze excursie verzameld en gedetermineerd:

Hymenomyceten, Agaricaceeën, Leucosporeeën: Amanita phalloides, mappa,

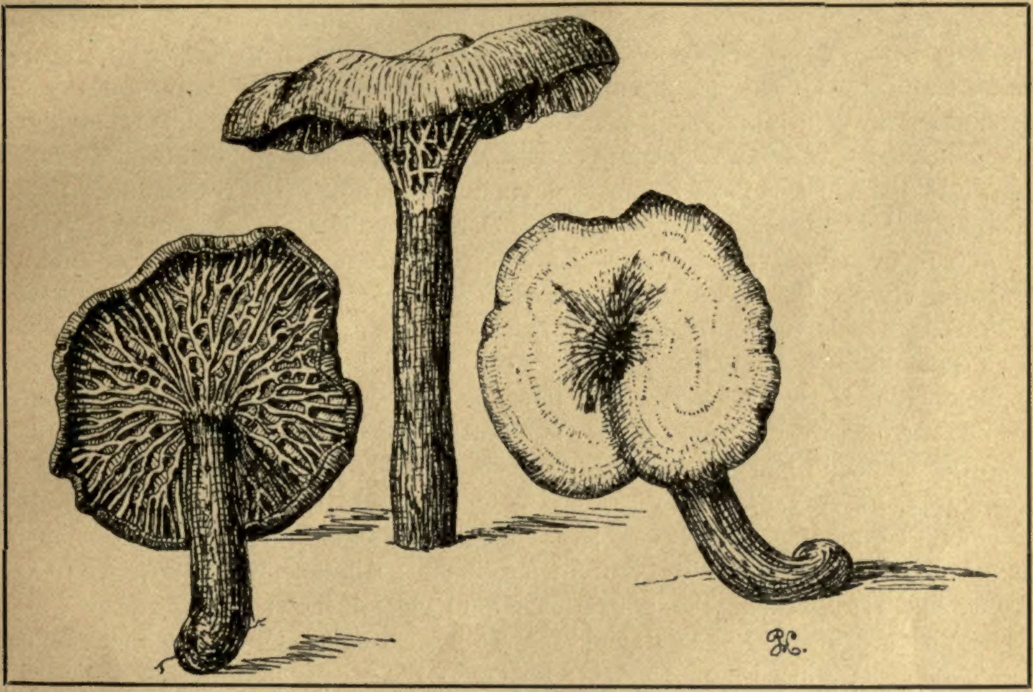

Fig. 1. *Cantharellus infundibuliformis*, één der vondsten uit het »Leuvenumsche bosch«. Bij × de trechtervormige holte die tot onder aan den steel doorloopt.

pantherina, muscaria, rubescens. Amanitopsis vaginata. Lepiota procera, granulosa var. amiantina en Carcharias. Armillaria mellea en mucida, Tricholoma equestre, resplendens, rutilans, luridum, saponaceum, sordidum. Clitocybe infundibuliformis, expallens, brumalis, dealbata, clavipes, laccata en de var. amethystina. Collybia maculata, butyracea, tuberosa, dryophila, semitalis (nieuw voor ons land). Mycena epipterygia, sanguinolenta, alcalina, filopes, galericulata. Omphalia fibula, Hygrophorus niveus en miniatus, Lactarius deliciosus, vietus, torminosus, blennius piperatus (var. exsuccus), vellereus, rufus, mitissimus. Russula nigricans, delica, lepida, rubra, foetens, Queletii, vesca, cyanoxantha, heterophylla, pectinata, ochroleuca, fragills, drimeia, citrina, lutea, ochracea. Cantharellus cibarius en de

witte var. neglectus, aurantiacus, infundibuliformis. Marasmius urens, oreades, scorodonius. *Agaricaceeën rhodosporeeën:* Clitopilus orcella. Nolanea pascua. Claudopus variabilis. *Agaricaceeën ochrosporeeën:* Inocybe rimosa, geophylla, sambucina. Hebeloma sinapizans, crustuliniforme, Flammula sapinia en astragilinus (beide nieuw voor ons land), Galera Bryorum. Paxillus involutus. Cortinarius elatior, mucosus, cinereo-violaceus, bolaris, pholideus, cinnabarinus, cinnamomeus, semi-sanguineus, armillatus, hinnuleus, paleaceus, napus en decoloratum (de laatste drie nieuw voor ons land). Bolbitius vitellinus. *Agaricaceeën Melanosporeeën:* Stropharia semiglobata. Hypholoma sublateritium, fasciculare, appendiculatum, hydrophilum. Panaeolus retirugis. Gomphidius viscidus. *Polyporaceeën:* Boletus luteus, flavus, badius, piperatus, bovinus, variegatus, chrysenteron, subtomentosus, edulis, luridus, versipellis, scaber. Polyporus amorphus. Polystictus perennis, versicolor. *Hydnaceeën:* Hydnum imbricatum, ferrugineum, velutinum, melaleucum, cyathiforme, amarescens. Irpex obliguus. *Telephoraceeèn:* Telephora laciniata. Stereum hirsutum, sanguinolentum. *Clavariaceeën:* Clavaria coralloides, formosa, flava. Calocera viscosa. *Tremellaceeën:* Exidia glandulosa. *Gastromyceten Phallaceeën:* Phallus impudicus. *Nidulariaceeën:* Crucibulum vulgare. *Lycoperdaceeën:* Lycoperdon gemmatum, furfuraceum. Scleroderma vulgare. *Hymenogastraceeën:* Rhizopogon luteolus. *Ascomyceten Helvellaceeën:* Leotia lubrica. *Pyrenomyceten:* Xylaria hypoxylon.

Ondanks het ongunstige weer hebben wij toch een paar prettige excursies gemaakt en het *gezamenlijk* determineeren des avonds heeft vooral uitstekende resultaten opgeleverd. Op dit laatste kan niet genoeg de aandacht gevestigd worden.

De volgende plaatwerken werden geraadpleegd: Krombholz, Pilze; Sowerby, „Coloured Figures of Englisch Fungi"; Cooke, „Illustrations of British Fungi"; Gillet, „Champignons de France"; Sturm, „Deutschlands Flora, die Pilze Deutschland"; Michael, „Führer für Pilzfreunde", 3 dln.; Migula, „in Thomé's Flora von Deutschland;" Rieckel, „Die Blätterpilze Deutschlands" etc.

Wij gebruikten onderstaande determineerboeken: Constantin et Dufour, „Nouvelle flore des Champignons"; Bigéard, „Flore des champignons supérieurs de France; Lindau, „Die höhere Pilze"; Destrée, „Handleiding tot het bepalen van de in Nederland groeiende hoogere zwammen"; Oudemans, „Révision des Champignons"; Migula, „Révision des Champignons"; Rieckel, „Die Blätterpilze Deutschlands" etc.; Ruys, „De Paddenstoelen van Nederland"; Wünsche, „Die Pilze"; Bataille, „Flore monographiquedes Amanites et Lépiotes"; Fries, „Hymenomycetes Europaei"; benevens: „Dictionaire iconographique de champ. supérieurs" par Maurice C. de Laplanche, een uiterst practisch boek, om gemakkelijk te vinden in welk werk een bepaalde paddenstoel afgebeeld is.

Haarlem. CATHARINA COOL,
Consul voor Noord-Holland.

DE PADDENSTOELENTENTOONSTELLING DER NEDERLANDSCHE MYCOLOGISCHE VEREENIGING.

Arnhem, 21—23 September.

HET gaat met eene paddenstoelententoonstelling ongeveer als met de paddenstoelen zelf: lang in het verborgen voorbereid, snel en haastig opgebouwd, kort van duur en weer spoedig voorbij. Eerst Vrijdag kwamen de een na den ander de mycologen opdagen en met hen de paddenstoelen. Een groote toevloed van materiaal voorts dien dag; kistjes, pakjes en mandjes uit vele oorden des lands... en Zaterdagmorgen om 11 uur moest de tentoonstelling geopend worden en *werd* zij geopend. En wat men niet van iedere expositie zeggen kan: zij was ook gereed. Er is dan in korten tijd heel wat te doen: ontpakken, uitzoeken, sorteeren, determineeren. Aan de eischen der wetenschap moet in de eerste plaats voldaan worden. Doch het oog wil ook wat hebben: alles dient netjes gerangschikt en geëxposeerd te zijn. Dan dreigt er een oogenblik te komen, dat de schrik u om 't hart slaat: we komen nooit klaar, op geen stukken na. Maar, »eendracht maakt macht«. Dit bleek ook hier. Er heerschte eene buitengewone opgewektheid en eensgezindheid, waardoor als van zelf een goede arbeidsverdeeling ontstond. Tot laat in den avond was men bezig. Reeds liep het naar tienen, nog werd er hard gewerkt; rustig en kalm zag men nog de coryphaeën der mycologie langs de nu reeds dicht bezette tafels gaan, determineerend en debatteerend. Daar prijkten al tusschen mos en palmen de tallooze paddenstoelen: hooge en forsche parasolzwammen, vurige amanita's, kleurige russula's en druiperige inktzwammen. Daar geurde het al zoo lekker naar het bosch, 't vochtige mos en de kruiige paddenstoelen. En ook op het kleine tooneel was de heer Van der Ven druk in de weer en schiep er in weinige uren een aardig boschtafreel. Daar stonden al heel wat roode vliegenzwammen in een grooten heksenkring en onwaarschijnlijk groote reuzenbovisten.

Velp, Sept. 1912. Photo VAN DER LEK.

Fig. 2. Polyporus giganteus (Reuzenzwam). $^1/_7$ nat. grootte.

Ook de afdeeling »Arnhem« van de N. N. V. was in de weer: die wisten ze wel te vinden, die kenden hun plekjes en in een hoek van de zaal hadden zij een stukje boschgrond aangelegd, zoo dicht bezet met allerhande paddenstoelen, dat men zich wel moest verbazen over de vruchtbaarheid van dien bodem. Doch zoo nu en dan kwam daar een der mycologen eens neuzen en trachte heimelijk een interessanten vorm weg te kapen om die in »het systeem« te plaatsen, — wat niet altijd zonder protest der Arnhemmers geschiede! Doch niettemin, ons past slechts dank en een woord van hulde voor hunne uitstekende medewerking....

Zoo kwam het, dat toen Zaterdag de tentoonstelling geopend werd en het publiek spoedig

toestroomde er alles mooi en prettig uitzag en er menige uitroep van verbaasde verwondering gehoord werd van de binnenkomenden. En waarom zou ik ontkennen, dat dit ons, die weliswaar aangenaam, maar toch ook lang en inspannend gewerkt hadden, goed deed, en dat wij ons verheugden over het drukke bezoek en de groote belangstelling. Inderdaad is deze tentoonstelling voor de Ned. Myc. Ver. wel een succes geweest. Voor de menschen van het vak was het eene mooie gelegenheid om veel te zien en te leeren, ofschoon het ons in dit opzicht toch wel eenigszins is tegengevallen. Wel waren er ongeveer een 350 soorten van hoogere paddenstoelen en zwammen, voor het groote publiek reeds verbluffend veel, doch voor de vakmenschen nog maar matig: te weinig »zeldzaamheden« waren er naar hun zin voor den dag gekomen. Voor een deel was dit wel hieraan te wijten, dat het weder al niet zoo heel gunstig meer was; de fungus-flora reageert daar snel op en de koude en droogte van de laatste dagen hadden geen goed gedaan. Dit neemt niet weg, dat er ook voor ons nog veel interessants was; vele vormen uit verschillende deelen des lands konden wij hier vergelijken en bestudeeren. Ook de belangstelling was bevredigend. Niet alléén blijkt dit uit het aantal bezoekers in die drie dagen (± 1500); ook het gehalte der belangstelling was goed. Er waren er heel wat, die er uren lang doorbrachten, die bepaald studeerden en met de boeken er bij notities maakten om toch wat meer op de hoogte te komen van die »lastige« paddenstoelen. De onderwijscollectie van Dr. Oudemans, de foto's en aquarellen, alles werd met aandacht bestudeerd. Er viel ook heel wat te vertellen en uit te leggen; ook in dit opzicht weerden verscheidene leden zich druk.

Photo VAN DER LEK.
Fig 3. Polyporus giganteus (Reuzenzwam) aan de voet van een beuk op Poelgeest.

Het zou te ver voeren, als ik ook maar bij benadering wilde opgeven, wat er zooal te zien was, of allen wilde noemen, die iets bijgedragen hebben voor deze tentoonstelling. Een d. g. droge opsomming zou hier niet op zijn plaats zijn. Het waren, zooals van zelf spreekt, vooral de consuls der vereeniging, die belangrijke of zeldzame vormen leverden; onder hen in de eerste plaats Mej. C. Cool (Haarlem), en de heeren Dr. Meulenhoff en Meulemeester (Zwolle), Dr. Tresling (Ter Apel), L. H. van Berk (Zeist) en P. Bernink (Denekamp); voorts ook de heer A. Lefébure (Baarn).

Ik heb reeds tijdens de tentoonstelling eenige van de interessantste exemplaren gefotografeerd. Hiervan heb ik er een 6-tal uitgekozen; sommige, omdat ze nog niet bij ons te lande waren waargenomen, andere wegens de groote zeldzaamheid, een enkele om de bijzondere grootte en schoonheid. Onder deze in de eerste plaats

Polyporus giganteus Pers. (Reuzenzwam).

Van deze zwam, een van de schoonste van onze flora, waren twee mooie exemplaren op de tentoonstelling. Het afgebeelde werd gevonden te Velp door Mej. M. Duyvené de Wit; bovendien was er nog een grootere (A. Lefébure, Baarn).

Het is wel de grootste zwam, die bij ons voorkomt, in zoden, die meer dan een Meter breed kunnen worden, bij een gewicht van 10 K. G. en meer. Zulke zoden bestaan uit een groot aantal dakpansgewijze »hoeden«, die uit een gemeenschappelijken dikken voet ontspringen. Zij zijn gelobd en ingesneden, schijnbaar vrij onregelmatig, doch niettemin zeer sierlijk. Zij zijn mooi licht-bruin, het oppervlak door fijne donkere korrels en schubjes geteekend. Bij het ouder worden wordt de zwam vaak meer schubbig, vooral naar den rand toe, doordat de bovenste weefsellaag in vezelige schubben opbarst. De onderzijde, waar men de heel fijne poriën vindt, is geelachtig-wit en kleurt zich door wrijven donker.

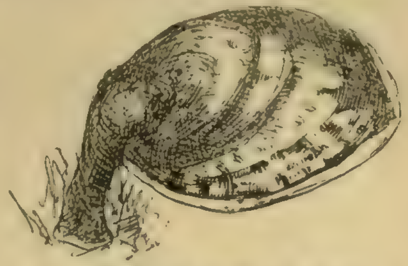

Fig. 4. Polyporus lucidus (de lakzwam), in natuurlijken stand, ½ nat. grootte. Het exemplaar is nog niet geheel volwassen en heeft nog een verdikten, geelwitten rand.

De Reuzenzwam is eenjarig; omstreeks begin Augustus ziet men haar voor den dag komen.

Snel groeit ze dan uit en in korten tijd, in den loop van September, is het kolossale gewas voltooid. Inderdaad, een zeldzaam snelle ontwikkeling voor onze »gematigde» gewesten. Men vindt deze pracht-zwam alleen aan den voet van oude boomen, naar mijne ervaring bij voorkeur (uitsluitend?) aan beuken.

Zij gaat door voor eetbaar, doch een smakelijk gerecht kan het m. i. niet opleveren. Zij behoort tot de »taaien« (Lenti), waarvan het vleesch taai, min of meer lederachtig is. Misschien zijn jonge exemplaren verteerbaar voor sterke magen.

Fig. 5. Polyporus lucidus, volwassen exemplaar, van boven gezien.

Polyporus giganteus is volgens vele schrijvers (b.v. Fries) zeldzaam. Bij ons schijnt ze vrij veel voor te komen. Ik vind vermeld: Naaldwijk, Laag-Soeren, Haarlemmerhout. Zelf vond ik haar op »Oud-Poelgeest« bij Leiden (zie fig. 3); op de tentoonstelling waren exemplaren uit Velp en Baarn. Dr. Goethart vond haar onlangs in vrij groote hoeveelheid in Z.-Limburg. Mocht een van mijne lezers haar aantreffen, dan zou ik er gaarne even bericht van ontvangen. Men lette vooral ook op den »gastheer«.

Een andere zeer eigenaardige Polyporee is

Polyporus lucidus Leys,

waarvoor ik als Nederlandsche naam voorstel: »de *lakzwam*«. »Le P. lucidus est la plus belle des Polyporées de notre pays« zegt Oudemans (Révision). Over den smaak valt nu eenmaal niet te twisten. Ik voor mij vind de reuzenzwam veel mooier, en ook Polyporus sulphureus, die buitengewoon fraai van vorm kan zijn en schitterend van kleur, helder-geel, met licht-oranje zônen.

Niettemin is ook de lakzwam een eigenaardige en opvallende verschijning. Wie wel eens tropische zwammen gezien heeft, doet zij onmiddelijk zeer uitheemsch aan; ze is dan ook een

ware cosmopoliet. Als men haar zoo ziet zitten, aan den voet van een ouden boom, doet zij denken aan een grooten potlepel, die met den steel in den grond gezet is (fig. 3 en 4).

Fig. 6. Polyporus lucidus, volwassen exemplaar, van onderen gezien.

De zwam is nl. zijdelings gesteeld, soms zeer kort, doch vaak ook vrij lang, tot bijna 1 dM. Verder is zij opvallend door een sterken glans; zij is als 't ware geheel verlakt, zoowel hoed als steel. (Persoon noemde haar Polyporus laccatus).

Het kleine exemplaar (fig. 7) is nog zeer jong; Dr. Goethart vond het op de Doorwerth op een beukenstomp. Het bestaat bijna geheel uit een bruinen steel, die al »verlakt« is en eindigt puntig, doch reeds eenigszins verbreed. Hier begint zich de hoed te vormen. Zoolang deze nog groeit vertoont hij een verdikten, doffen, geel-witten rand. Is de hoed volwassen, dan verdwijnt deze, doch meestal blijft de rand licht van kleur, meer geel bruin, terwijl de hoed verder een donker roodbruine tint aanneemt.

Ten onrechte wordt deze zwam vaak bij het geslacht Fomes geplaatst (zoo o.a. Oudemans en ook Ruys); d. z. de overblijvende, meerjarige boomzwammen, die jaarlijks een nieuwe poriënlaag tegen de vorige aanzetten. Het is een echte Polyporus, die in één groeiperiode zijne ontwikkeling voltooit. Zij is overal op de aarde verspreid (»zona arctica excepta«, Fries) en verbazend veranderlijk; vooral in de tropen kan zij zeer vreemde, zonderlinge vormen aannemen. Bij ons te lande is zij, naar 't mij voorkomt, zeer zeldzaam. In de standaard-collectie der Ned. Myc. Ver. vindt men een groot exemplaar door Dr. Kok Ankersmit uit het (nu verdwenen) Beekbergerbosch. Het hier afgebeelde (fig. 3, 4 en 5) vond ik op Oud-Poelgeest aan den voet van een eik (haar gewone gastheer in deze streken). Zeer eigenaardig is de vindplaats van het exemplaar, afgebeeld in de Flora Batava (No. 1110) n.l. in den tuin van prof. J. H. Scholten, te Leiden, op een ouden abrikozenboom.

Overigens blijkt uit haar cosmopolitisme wel reeds, dat zij op dit punt niet kieskeurig is. Ook betreffende deze zwam zijn waarnemingen mij zeer welkom.

Lentinus cochleatus Fr.

Zie hier weer een van de mysteriën van de mycologie. Hoe is het te verklaren, dat deze hoogst eigenaardige paddestoel tot voor kort niet in ons land was waargenomen en nu dezen zomer op verschillende plaatsen te gelijk werd gevonden, hier en daar zelfs in talrijke exemplaren? Oudemans vermeldt haar niet, Destrée geeft er eene afbeelding van, doch voegt er bij: »niet inheemsch«. Voor zoover mij bekend was het mej. C. Cool, die haar het eerst waarnam, op de excursie der afdeeling Amersfoort N. N. V. in het park »'t Loo« (Aug. 1912); ook werd zij door den heer Brakman op het buiten Sandenburgerhei (Neerlangbroek) aangetroffen en tot onze groote verrassing vonden wij er op de excursie van de Myc. Ver. bij Arnhem (benoorden Sonsbeek) verscheidene exemplaren van. Ook vond de heer Bernink haar bij Denekamp. Zoo was dan ook

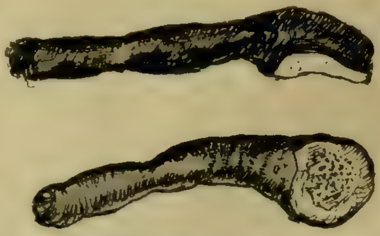

Fig. 7. Polyporus lucidus, jong exemplaar, waarbij zich de hoed begint te vormen. 4/5 nat. grootte.

deze zeldzame paddenstoel op de tentoonstelling goed vertegenwoordigd. Het hier afgebeelde exemplaar (fig. 8) is het eerstgenoemde. Men vindt haar meestal in d. g. toeffen, waarbij het moeilijk is te zeggen of men met één paddestoel te doen heeft of met eene vergroeiing van vele. De hoeden zijn daarbij vaak zeer fraai ingerold, waardoor zij aan een slakkenhuis (cochlea) doen denken. »Slakkenhuiszwam« zouden we haar kunnen noemen. Men stelle zich de hoed licht-bruin, ietwat roodachtig voor, het oppervlak met fijne ribjes en puntjes geteekend. De plaatjes wit of zeer licht rose, fijn getand, een echt Lentinus-kenmerk. Dat de zwam niet licht tot rotting overgaat, doch zich goed laat drogen is evenéens een »familietrek«. De aanvankelijk vrij teere en weeke substantie wordt dan hard en bros... Op de tentoonstelling trokken deze zwammen vooral de aandacht door een heerlijken anijsgeur. Ze hadden dit zeer sterk, zoodat het mij bevreemdt, in de meeste boeken een aangenamen, doch *zwakken* geur vermeld te vinden. Alleen de Belgische Flore Mycologique van E. Lambotte spreekt van een »odeur forte d'anis«. Zij werd daar door de dames Bommer en Rousseau in den omtrek van Brussel gevonden. Ook in Duitschland schijnt zij niet zoo zeldzaam te zijn, aan rottende stompen van populieren, linden, elzen en ander loofhout (Rabenhorst). In iedergeval is het een belangrijke aanwinst van onze fungus-flora.

Park 't Loo, Sept. 1912. Photo VAN DER LEK.
Fig. 8. Lentinus cochleatus Fr. 1/3 nat. grootte.

Fig 9. Boletus cavipes. 2/3 nat. grootte.

Boletus cavipes Opat.

Moest ik één paddestoel aanwijzen als *de* interessantste van de tentoonstelling dan zou het deze zijn, door den heer J. B. Bernink voor 't eerst in ons land gevonden in het Borchtbosch bij Denekamp (Sept. 1909) en door hem in drie fraaie exemplaren naar Arnhem gezonden (fig. 9).

»Est inter nobilissimos fungos« zegt Fries, wat ook voor niet-Latinisten wel verstaanbaar is. Inderdaad, het is een zeer nobele boleet, die men niet licht met een andere verwarren zal. Alles is eigenaardig er aan: de fraaie droge, geelbruine hoed, met vezelige schubjes; vooral ook de onderzijde met de groote gele poriën, waarvan de wanden eenigszins straalsgewijs geplaatst zijn, zij zijn samengesteld door iets dieper gelegen tusschenwandjes (fig. 10). Het andere afgebeelde exemplaar (fig. 11) is jong, hiervan is de steel doorgesneden ten einde te laten zien, dat deze hol is (cavi-pes). Ook is hier een deel van den ring, die aanvankelijk den hoedrand met den steel verbindt nog duidelijk zichtbaar.

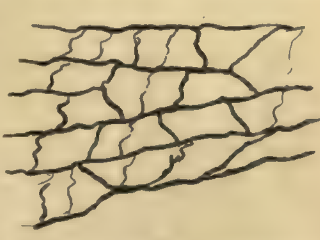

Fig. 10. Poriën van Boletus cavipes. Vergroot en schematisch.

Boletus cavipes is ook in Duitschland zeldzaam. Meer naar het Zuiden, in Oostenrijk en Hongarije schijnt zij meer

voor te komen. Zij is volgens Cost. Duf. eetbaar. Dááraan bezondige zich echter niemand! Wie ze vindt sture er liever iets van naar Leiden voor de standaard collectie der Ned. Myc. Ver.

Fig. 11. Boletus cavipes, jong exemplaar, waarvan de steel overlangs is doorgesneden.

Sparassis crispa Wulf.

Een Hollandsche naam? Laten we maar »Sparassis« zeggen, dat is gemakkelijk te onthouden en er is maar één soort van in onze streken. Anders wordt het maar »jodenbaard« of »geitenbaard« of iets d.g. en daar heeft de zwam toch m. i. maar heel weinig van. Aardiger vind ik dan nog »Glucke«, kloekhen, want daar gelijkt zij van verre wat op, op een ineengedoken hen. Dichterbij beschouwd doet het vreemde gewas ieder aan een groote spons denken. Het laat zich moeilijk beschrijven, doch naar de photo (fig. 11) zal ieder haar herkennen: Een korte, dikke stronk, soms geheel ontbrekend en bijna in de aarde verborgen, breidt zich naar boven uit in talrijke breede, dunne lamellen, die op verschillende wijzen vertakt en ingesneden, geplooid en ingevouwen een sponsachtig, kroezig geheel vormen.

De zwam is verspreid in de naaldbosschen van Noordelijk Europa en komt hier en daar zoo veel voor, dat zij als »sehr schätzbarer' ausgiebiger Speise-schwamm« op de markt gebracht wordt. Inderdaad is het blanke, brosse vleesch zeer appetijtelijk. Volgens Fries is zij dan ook »deliciosissima«; hij vermeldt, dat hij er exemplaren van gevonden heeft van twee voet groot.

Jammer, dat ze in ons land vrij zeldzaam schijnt te zijn. Eerst in 1900 is zij voor 't eerst waargenomen, te Velp en Ede (Dr. Vuyck en Dr. Valckenier Suringar) en in de Flora Batava afgebeeld (No. 1690).

Op de tentoonstelling bevonden zich twee exemplaren, een groot, hier afgebeeld, en een kleiner, door den heer Kam bij Doetichem gevonden.

Arnhem, Sept. 1912. Photo VAN DER LEK.
Fig. 12. Sparassis crispa Wulf. $^1/_5$ nat. grootte.

Ik heb hiermede slechts enkele van de meest interessante of zeldzame soorten, die vertegenwoordigd waren, besproken. Er was veel meer, wat de belangstelling der botanici waard is, doch het zou te ver voeren, bij dit alles uitvoerig stil te staan. De standaardcollectie werd er belangrijk mede vermeerderd: een goede twintigtal soorten kwamen er bij. Behalve de bovengenoemde zijn hieronder te vermelden: Twee mooie Pholiota's, spectabilis en adiposa, Hygrophorus pustulatus (Wapenvelde, Dr. Meulenhoff en Meulenmeester), Lepiota acutesquamosa, (Ter Apel, Dr. Tresling), Daedalea unicolor (id.), Merulius tremellosus, Polyporus biennis

en Polyporus Schweinitzii, Trametes rubescens, en eene fraaie verzameling van Daedalea quercina.

De betrekkelijk groote afstand van Arnhem tot Leiden, en het feit, dat het materiaal na eerst verscheidene dagen tentoongesteld te zijn, pas geconserveerd kon worden, zijn er oorzaak van, dat er nog niet meer voor de verzameling kon behouden blijven.

Wanneer het plan doorgaat, het volgend jaar in Den Haag eene tentoonstelling te houden, zijn in dit opzicht de omstandigheden veel gunstiger.

Doch ook afgezien hiervan vertrouw ik, dat uit dit verslag voldoende moge blijken, hoe eene d.g. tentoonstelling, zoowel voor de studie der mycologie als voor de verbreiding van de kennis der paddestoelen van groot nut kan zijn.

Zooals ik reeds in den aanvang zeide, was het vooral een groote moeilijkheid in zoo korten tijd al het aanwezige materiaal nauwkeurig gedetermineerd te krijgen. Dat wij hier in hoofdzaak wel in geslaagd zijn, is in de eerste plaats te danken aan Dr. Meulenhoff, die bij de voorbereiding en ook nog tijdens de tentoonstelling zich met grooten ijver en nauwgezetheid hiermede bezig hield, en die hiertoe zijne kostbare mycologische bibliotheek voor een groot deel naar Arnhem had overgebracht. De hieronder volgende lijst is dan ook grootendeels zijn werk; slechts enkele kleine veranderingen en aanvullingen, op grond van determinaties van geconserveerd materiaal heb ik er in aangebracht.

LIJST VAN DE OP DE TENTOONSTELLING AANWEZIGE PADDENSTOELEN.

Agaricaceeën: **Amanita** junquillea, mappa, muscaria, pantherina, phalloïdes, rubescens' **Amanitopsis** vaginata, **Lepiota** acutesquamosa, amiantina, cristata, erminea, gracilenta, granulosa, haematosperma, lenticularis, procera, rhacodes, **Armillaria** mellea, mucida, robusta, **Tricholoma** albobrunneum, album, columbetta, equestre, graveolens, humile, nudum, personatum, portentosum, rutilans, saponaceum, sulphureum, terreum, ustale, vaccinum, **Clitocybe** candicans, cinerascens, clavipes, decastes, flaccida, fragrans, laccata, nebularis, odora, **Collybia** butyracea, confluens, maculata, platyphylla, radicata, semitalis, tuberosa, **Mycena** citrinella, epipterygia, galericulata, polygramma, pura, **Pleurotus** dryinus, perpusillus, **Hygrophorus** ceraceus, conicus, miniatus, niveus, pustulatus, **Lactarius** blennius, controversus, deliciosus, glyciosmus, helvus, rufus, subdulcis, theiogalus, torminosus, turpis, vellereus, vietus, zonarius, **Russula** alutacea, cyanoxantha, emetica, foetens, fragilis, heterophylla, Linnaei, nigricans, ochroleuca, Queletii, rubra, sanguinea, **Cantharellus** aurantiacus, cibarius, infundibuliformis, **Nyctalis** asterophora, parasitica, **Marasmius** oreades, **Lentinus** cochleatus, tigrinus, **Panus** stipticus, **Lenzites** betulina, **Pluteus** cervinus, **Entoloma** nidorosum, rhodopolium, **Clitopilus** orcella, **Leptonia** euchroa, **Nolanea** pascua, **Claudopus** variabilis, **Pholiota** adiposa, destruens, mutabilis, spectabilis, squarrosa, **Inocybe** geophylla, rimosa, sambucina, **Hebeloma** crustuliniforme, sinapizans, **Paxillus** atrotomentosus, involutus, **Cortinarius** albo-violaceus, armillatus, cinereo-violaceus, cinnabarinus, cinnamomeus, collinitus, elatior, hinnuleus, mucosus, pholideus, **Bolbitius** vitellinus, **Psalliota** arvensis, campestris var. vaporaria, **Stropharia** aeruginosa, squamosa var. thrausta, stercoraria, **Hypholoma** appendiculatum, Candolleanum, fasciculare, lacrymabundum, storea var. caespitosa, sublateritium, **Psathyra** corrugis, **Coprinus** atramentarius, comatus, micaceus, picaceus, **Gomphidius** glutinosus.

Polyporaceeën: **Boletus** badius, bovinus, calopus, cavipes, chrysenteron, cyanescens, edulis, felleus, flavidus, flavus, granulatus, luridus, luteus, parasiticus, scaber, variegatus, versipellis, **Fistulina** hepatica, **Polyporus** adustus, betulinus, chioneus, frondosus, fumosus, giganteus, hispidus, lacteus, lucidus, picipes, radiatus, rufescens, rutilans, Schweinitzii, **Polystictus** abietinus, ochraceus, perennis, velutinus, versicolor, zonatus, **Fomes** annosus, applanatus, conchatus, connatus, igniarius, pomaceus, **Poria** megalopora, radula, vaporaria, **Trametes** gibbosa, suaveolens, **Daedalea** quercina, unicolor, **Merulius** corium, lacrymans, tremellosus, **Ceriomyces** alba.

Hydnaceeën: **Hydnum** auriscalpium, cyathiforme, imbricatum, melaleucum, repandum, subsquamosum, velutinum.

Thelephoraceeën: **Craterellus** cornucopioïdes, **Thelephora** laciniata, terrestris, **Stereum** hirsutum, purpureum, rugosum, spadiceum, **Corticium** laeve.

Clavariaceeën: **Clavaria** formosa, grossa, stricta, **Calocera** viscosa, **Sparassis** crispa.

Tremellaceeën: **Hirneola** auricula judae.

Phallaceeën: **Phallus** impudicus.

Nidulariaceeën: **Sphaerobolus** stellatus, **Cyathus** olla, striatus, **Crucibulum** vulgare.

Lycoperdaceeën: **Lycoperdon** Bovista, furfuraceum, gemmatum, **Geaster** fornicatus, hygrometricus, mammosus, triplex, **Tulostoma** mammosum, **Scleroderma** vulgare.

Hymenogastraceeën: **Rhizopogon** luteolus.

Ascomyceten: **Peziza** aurantia, fusispora, hemisphaerica, macropus, onotica, vesiculosa, Wilkommii, **Helvella** crispa, lacunosa, **Morchella** esculenta, patula, **Geoglossum** glabrum, **Leotia** lubrica, **Verpa** digitata, **Xylaria** hypoxylon, polymorpha, **Cordyceps** militaris.

H. A. A. v. d. Lek.

Fig. 13. Morieljes en Wijngaardslakken.

MORIELJES.

IEDEREEN, denk ik, kent wel morieljes, al was het dan maar ingemaakt in de lange glazen cylinders, zooals men ze in de delikatessenwinkels ziet prijken: ronde sponsachtige dingies op korte steeltjes; raar goedje eigenlijk; je kunt niet begrijpen, dat dat nu zoo lekker moet wezen en toch, het neusje van de zalm, zeggen de kenners. »Die hierher gehörigen wohlschmeckenden Speisepilze sind von national-okonomischer Wichtigkeit, wie ein Blick auf die Märkte im Frühjahr beweist« zegt Dr. Rehm, de oude ascomyceetenkenner. Inderdaad nemen zij een belangrijke plaats in onder de handelspaddenstoelen. Niet zoo zeer als volksvoedsel — daar zijn zij veel te duur voor — doch als delikatesse: in een natuurlijk stelsel komen ze dus in de groep van oesters, caviaar en eetbare vogelnestjes....

»In 't voorjaar?« vraagt wellicht menigeen, voor wien het begrip »paddenstoel« onafscheidbaar met den herfst verbonden is. Ja, dit zijn nu eens lentezwammen; als de anemonen bloeien, dan komt ook de tijd van de morieljes; vooral aan boschranden, onder hakhout en d.g. kan men ze dan aantreffen.

Er zijn een aantal soorten van, waarvan de begrenzing soms moeilijk te bepalen is. Rehm zegt: »De begrenzing der soorten is zeer moeilijk, doordat de geheele vorm, maar vooral de hoed, zoo sterk afwisselt onder invloed van bodemgesteldheid en weersveranderingen«. Ten einde eene nauwkeurige studie te kunnen maken van de bij ons voorkomende morieljes en hunne verspreiding, wenschte ik tot de lezers het volgende verzoek te richten:

Zoo ge op uwe voorjaarswandelingen morieljes aantreft, zendt er dan enkele exemplaren van op naar Leiden. Het eenvoudigst geschiedt dit als monster zonder waarde, waar men op zet: »studiemateriaal«. Daar hier niets bij geschreven mag worden, voege men een briefkaart bij, waarop men de vindplaats, en liefst ook eenige bijzonderheden omtrent grondsoort en d.g. vermelde. Gaarne zal ik dan naam en bijzonderheden van de gevonden voorwerpen in ruil geven, terwijl de zwammen zelve in de Standaardcollectie der Ned. Myc. Ver. worden opgenomen, en voor zoover noodig ook gephotographeerd.

Op deze wijze hoop ik een overzicht te kunnen verkrijgen van onze morieljes en hunne verspreiding en tevens eene verzameling van typen bijeen te brengen, van blijvende waarde voor de studie dezer belangrijke Fungi.

Natuurlijk zijn ook andere voorjaarszwammen (b. v. bekerzwammen) mij zeer welkom, zooals alle toezendingen; toch wilde ik op de morieljes speciaal even de aandacht vestigen.

Leiden, 's Rijks-Herbarium,
Maart 1913.

H. A. A. v. d. LEK,
Conserv. der Ned. Mycol. Vereen.

RÉSUMÉ.

Rapport annuel 1911—1912. — La session générale eut lieu le 21 Oct. 1911 à Arnhem; on avait l'intention d'organiser une exposition, mais le temps extraordinairement sec empêche de donner suite à ce projet.

Mlle Cool à publié une note sur l'influence de l'été sec sur la végétation des Champignons.

Pour favoriser le goût de l'étude des champignons, la Société a publié une brochure populaire.

M. Des Tombe, qui prenait soin de la collection de la Société a quitté Leyde, et a été remplacé par M. Van der Lek, qui grâce à la collaboration de beaucoup de membres a pu photographier et conserver plusieurs espèces.

A l'occasion de la session du comité technique en Mai 1912 la collection fut exposée dans le Rijks-Herbarium. En même temps, le „Bulletin III" parut, dans lequel M. Van der Lek publia un rapport sur la collection, surtout sur les Polyporées. — Le nombre des membres de la Société est de 156.

Compte-rendu de l'excursion à Hulshorst, du 6 au 9 Septembre. — Quelques membres de notre Société ont fait une excursion dans les bois de Leuvenum près de Hulshorst. Ces bois, se composant en partie de Conifères, en partie d'arbres à feuilles caduques, ont fourni en deux jours une collection de 140 espèces, parmi lesquelles les plus intéressantes sont: Collybia semitalis, Inocybe sambucina et Flammula astragalina.

On trouvera la liste complète dans le rapport.

L'exposition d'Arnhem, du 21 au 23 Septembre. — Cette exposition, la troisième de la Société, a fort bien réussi, et a sans doute contribué à répandre le gout de l'étude des Champignons, encore fort négligée dans notre patrie.

Les membres avaient recueilli environ 350 espèces de Champignons supérieurs de différentes parties du pays; l'exposition à été visitée par environ 1500 personnes en trois jours. On trouvera dans cet article la description et les figures de quelques formes remarquables présentées à l'exposition:

Polyporus giganteus, quoiqu'il soit rare, d'après plusieurs auteurs, se trouve fréquemment chez nous, surtout sur le Hêtre (fig. 2 et 3).

Polyporus lucidus, qui semble être rare.

Le spécimen, représenté par les figures 4 à 6, a été trouvé à Oud-Poelgeest, près de Leyde.

Lentinus cochleatus, trouvé cette année pour la première fois chez nous, et chose intéressante, rencontré en plusieurs endroits. Les spécimens avaient une forte odeur d'anis. Celui de la fig. 8 a été trouvé par Mlle C. Cool dans le parc „'t Loo" à Apeldoorn.

Boletus cavipes Opat (fig. 9 à 11). Ce Champignon n'a été signalé jusqu'ici que dans le Borchtbosch à Denekamp (près de la frontière de l'Allemagne) par M. Bernink.

Sparassis crispa Wulf (fig. 12), trouvé pour la première fois chez nous en 1900 (Dr. Vuyck et Dr. Valckenier Suringar), quoiqu'il paraisse n'être pas rare dans l'Est de notre pays.

La liste des Champignons exposés se trouve à la fin de l'article.

Dans la note suivante le conservateur, M. Van der Lek, voulant faire une étude sur les **Morchellas** de la Hollande, prie les membres de lui envoyer des spécimens de ce genre.

Author Nederlandsche Mycologische Vereeniging. 334049B P Biol.
Title Mededeelingen: no 4 (April 1913) N
DATE. NAME OF BORROWER.

University of Toronto Library

DO NOT REMOVE THE CARD FROM THIS POCKET

Acme Library Card Pocket
LOWE-MARTIN CO. LIMITED